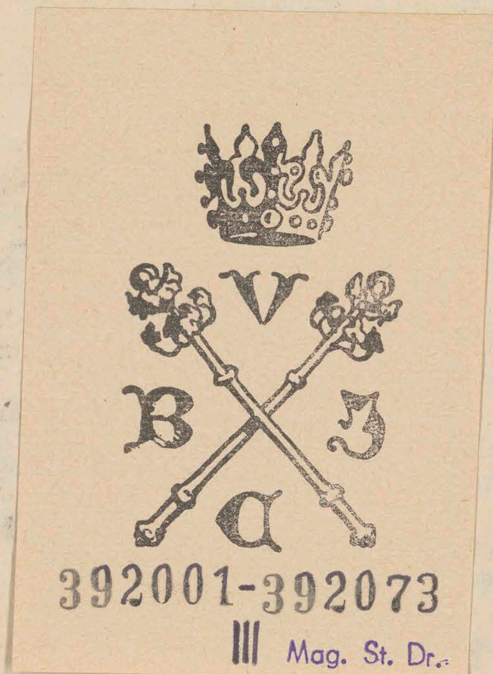

V
B
J
C
392001-392073
III Mag. St. Dr.

MOWA

J. W. IMCI PANA

HONOREGO

HRABI

TYSZKIEWICZA

POSŁA Z WOIEWODZTWA KIJOWSKIEGO NA SESSYI SEYMOWEY

Dnia 25. 8bris 1780.

MIANA.

OBowiązki Zgromadzonych do Obrad Powszechności tykaiących się, nie możemy my Prześw: Stanie Rycerski upatrywać inne, iak tylko dopełnić to wiernie, co nam wybieraiących do tego Urzędu, po Woiewodztwach Współbraci zawierzyła ufność, y nic nieopuszczać takiego, coby do uszczęśliwienia Narodu być mogło iakimkolwiek sposobem służące.

Odstąpilibyśmy zaś wcale od tych nam istotnych powinności, y powrociwszy z mieysca Obrad na mieysce wybrania naszego bezczynnemi, zawiedlibyśmy oczekiwania, y nadzieie troskliwych Obywatelow, gdybyśmy myśl całą y czas wszystek poświęciwszy rozpoczętym, a ieszcze nie dokonanym Materyom; inne albo zupełnie w zaniedbanie puścili, albo im taki zostawili czas, w ktorym trudne, y prawie niepodobne byłoby ich uskutecznienie.

Znam ia wprawdzie moc Prawa w Konstytucyi Roku 1768. wyrysowanego, że Materye Ekonomiczne mieć powinny pierwszeństwo między wszystkiemi, ani przestępcą Jego teraz być pragnę; to wiem iednak dostatecznie, że gdy nas to Prawo chce mieć naypierwey wzieraiącemi w Sprawy Ekonomii Oyczystey, nie zagradza nam drogi do roztrząsania Materyi Statûs. Lecz myśl ta była Seymuiących pod ten czas Rzeczypospolitey Stanow, aby przez ułożenie należytego między Proiektami porządku, otworzyła się łatwość konkludowania onych, y po zakończonych spiesznie Ekonomicznych Materyach, rowney wagi, y rownie do pożytku Narodu sciągaiące się Materye Statûs podawane y przyśpieszane były.

Już to zaś większa część zamierzonego Nam do Seymowania czasu zeszła, ieszcze iednak nie przyszliśmy do skutku, y owszem powolność w czynieniu, wieszczem nieomylnym staie się, że ieżeli tak wolnym krokiem dłużey, wpoznawaniu

niu y rozbieraniu onych postępować będziemy, zostanie nam taka na reszcie czasu cząstka, w ktorey dla rozliczności przyniesionych tu od Woiewodztw żądań, y dla zachodzących podobno wzaiemnych sporow, nic nie zrobiwszy staniemy się celem narzekania, podeyrzenia, y wzniecięmy te sprawiedliwe w sercach czułych Oyczyzny Synow żażalenie, żeśmy powierzoney sobie władzy nie w tych użyli obrębach, iakiemi Ją nayuroczystsze określaią Ustawy, y czas naydroższy, sposobność nayszacownieyszą służenia Oyczyźnie, prożno straciwszy, z nią utracili ten zaszczyt, ktory dobrze y pilnie seymuiącym na wolnym Seymie, być był powinien uwieńczaiącym nayżywsze staranności.

Ubolewały Serca niedawno Ziomkow, toż samo podobno y w naszych przykre może sprawowało czucie, że Seymy przeszłe pod Konfederacyą podciągane, były niby skracaiącemi Narodową wolność, uśpione iuż teraz czuiemy z winną wdzięcznością Nayiaśnieyszemu Panu te narzekania, Seym po zakończonych Kraiu zamieszkach mamy iuż drugi wolny. O iakże byłoby to szczęśliwym dla nas odgłosem, gdyby y przytomni teraz Obywatele widzieć, y następne czytać mogły czasy w opisach codziennych robot Naszych, iż nie czcze posiedzenia Nasze, y Zgromadzenie się każde było, wyprowadzeniem nowego, a na zawsze trwałego dla Oyczyzny pożytku, a ztąd biorąc dla siebie wymiar czczenia y poważania głosu wolnego, miały z Naszych prac tarczę do zasłonienia się przed zarzutami tych, u ktorych wzięto prawie w przysłowie, iż Seymowanie wolne, iest tylko polem wywarcia niechęci wzaiemnych, y tamą do obmyślenia cokolwiek na uszczęśliwienie Kraiu.

Czego ia życzę, y co stawiam w moich pragnieniach za naypierwsze, toż samo wiem, że wszystkich Was Przezacni Mężowie Cnotą Obywatelską zaszczyconych, rownie zatrudnia, y dla tego gdy się zda być wiele ieszcze niedokończonych, więcey nieczytanych y nie podanych nawet Proiektow, myśli przychodzą zapewne, iako na dniu wczorayszym poznać mogłem, do przedłużenia czasu Seymu. Przeczyć temu na ten czas gdyby trudność y zawiłość spraw utwarzała potrzebę, byłoby występkiem, lecz czynić to teraz, gdy Materye z siebie są iasne, ani długich nie wymagaiące przemysłow y naradzenia, byłoby prożno szukać przewłoki, y używać władzy nad samemi sobą, przez wzruszenie raz od Nas ustanowionych Praw, ktorych całości naywięceyby Nam należało przestrzegać.

Dla czego potrzebną być tylko sądzę rzeczą, y z Urzędu moiego nayuroczyściey dopraszam się, aby Materye Ekonomiczne bez sporow nieprawnych iak nayprędzey dokończone były, a po nich Materye Statûs, y Sprawy iakie komu od swego są zalecone Woiewodztwa, poszły do rozważenia y końca. O co wiem dobrze, że y Wy Wielcy Mężowie, ktorych zaufanie Narodu w tym tu ziednoczyło mieyscu, raczycie swoie do Laski zanieść wraz zemną żądania.

